

'GEEF ME JE HART'

IMPACT Toerustingdag 2013

Door: Mark Brussel

Inleiding

In het Bijbelboek Psalmen staat een prachtige tekst waar deze objecten [pijl+boog+blazen] aan doen denken. Je vindt het in *Psalm 127:3,4*. 'Zie kinderen zijn het eigendom van de Heere, de vrucht van de schoot is Zijn beloning... Welzalig de man die zijn pijlkoker daarmee gevuld heeft'. Iedereen weet dat om de roos te raken je een goede handboog nodig hebt, maar ook een goede pijl. Als de pijl krom of gebroken is verhindert dit het vluchtproces en gaat de nauwkeurigheid omlaag en kan de pijl zelfs z'n doel missen.

Kijk eens goed naar wat deze tekst zegt. God vergelijkt kinderen met pijlen. Hij zegt: kinderen zijn Mijn eigendom (3a), maar ik geef ze aan jullie (3b). En die kinderen zijn als pijlen die zitten in onze figuurlijke pijlkoker. En God roept de hele Bijbel door op dat het onze taak als volwassenen is, om die pijlen zo te onderwijzen en te vormen dat wanneer het moment komt dat ze weggeschoten worden, ze recht op het doel afgaan. Volgens Psalm 78 is het aan ons om hen 'de loffelijke daden van de Heere te vertellen' (4), opdat de volgende generatie 'hun hoop op God zal stellen en Gods daden niet zal vergeten' (8). Geen enkele pijl is hetzelfde, bij de één moeten de scherpe kantjes eraf en bij de ander moet er juist scherpste bij, maar het doel is voor elk kind hetzelfde: de verheerlijking van Gods grote naam. Het besef dat er geen grotere vreugde in het heelal is dan te leven voor de levende God want daarvoor zijn we geschapen: 'Ieder die genoemd is naar Mijn Naam, die heb ik tot mijn eer geschapen, die heb Ik geformeerd' (Jes. 43:7).

God heeft jou kinderen gegeven, daarom ben je hier. Misschien zijn het je eigen kinderen of kinderen van iemand anders waar je mee in aanraking komt op de kinderclub of in de kerk. Maar het principe is hetzelfde: we worden geroepen om aan de slag te gaan met de pijlen. God heeft ons iets kostbaars gegeven: een kind, en wat is het een voorrecht en verantwoordelijkheid om daarmee bezig te mogen zijn. Ik vind het geweldig dat jullie vandaag gekomen zijn om daar meer over te horen en van te leren!

Wijsheid vanuit Spreuken

Dat beeld van het vormen van een pijl past mooi bij het thema van deze dag: 'Geef mij je hart'. Deze woorden werden zo'n drie eeuwen geleden gesproken door een vader tot zijn zoon en je vindt ze terug in Spreuken 23:26.

Het boek Spreuken behoort tot een categorie Bijbelboeken die we 'wijsheidsliteratuur' noemen, samen met o.a. Psalmen en Prediker. En de naam zegt het al – deze boeken zijn geschreven om wijsheid door te geven. Nu is wijsheid niet hetzelfde als kennis. Je kunt veel kennen/weten, en toch niet wijs zijn. Wijsheid is het in praktijk kunnen brengen van wat je weet. Het begint met kennis, dat is als een fundament. Wijsheid is het huis, daar leef je in – dat is de praktijkvloer van het dagelijkse leven.

Het boek Spreuken werd in de vroege tijd in Israel ook gebruikt door vaders om hun zoons voor te bereiden op de volwassenheid. Het was een soort instructieboek voor het leven. Het boek begint dan ook met tien gesprekken tussen een vader en een zoon. De vader houdt telkens de zoon twee

wegen voor: de weg van de wijsheid (God, Woord) en de weg van de dwaasheid (wereld, zelf). De vader informeert de zoon, geeft hem ruimte om te kiezen, maar hij smeekt hem bijna om de juiste keuze te maken omdat de weg van God 'shalom' brengt, maar de weg van de wereld hem zal veruineren. En als het goed is hebben wij datzelfde verlangen. We weten (vaak door schade en schande) meer van die twee wegen dan een kind. Zo zal het overigens ook bij het kind gaan. Sommige dingen leren je nu eenmaal alleen uit ervaring. Maar tegelijkertijd is het zo dat voorkomen beter is dan genezen. Zo bid ik voor mijn eigen kinderen: Here, ik weet dat ze fouten zullen maken, maar alstublieft geen littekens. Geen keuzen die de ze de rest van hun leven met zich zullen meedragen.

De vader doet een beroep op zijn zoon om naar hem te luisteren. Bijvoorbeeld: Mijn zoon, als zondaars jou willen verleiden, bewillig er dan niet in (1:10). Mijn zoon, vergeet mijn onderricht niet (3:1). Mijn zoon, veronachtzaam het onderricht van je moeder niet (6:20). Jij, mijn zoon, luister, en word wijs, richt je hart op de weg van de Heere (23:19). Het is in het kader van die achtergrond dat we 23:26 moeten lezen waarin de vader zegt tegen de zoon: 'Geef me je hart'.

Geef me je hart

Zo op het eerste oog lijken dit meer woorden die onze hemelse Vader zou spreken dan een aardse vader. Want zo spreekt God toch? Ja, Hij roept ons van kft tot kft op om onszelf helemaal aan hem over te geven. Ik denk aan Romeinen 12:1 'Ik roep u er dan toe op...uw lichamen aan God te wijden als een levend offer. Dit is uw redelijke eredienst'. In bepaalde zin kan je hier dus als gelovige de roep van je hemelse Vader in horen, maar dat is *niet* de eerste betekenis. Een aardse vader zegt tegen zijn aardse zoon: 'Geef me je hart' en waarschuwt hem vervolgens voor de hoer die als een rover op de loer ligt. Het is heel concreet, heel horizontaal. Wat is hier gaande?

We zien hier een vader die onderkent dat hij door God geroepen is om leiding te geven aan het kind dat Hem is toevertrouwd en daarbij horen instructie en waarschuwing, maar het gaat hem om meer. Het gaat hem om het hart. Hij wil het hart van zijn zoon beïnvloeden. Hij is meer geïnteresseerd in de binnenkant dan in de buitenkant. Hoe zit dat met ons? Willen wij dat ook? Laat me je een belangrijke vraag stellen. Wat is ons doel als ouder of als kinderwerker met de kinderen? Kennisoverdracht? Basale vaardigheden? Beleefdheid? Of willen we Jezus binden aan hun hart?

God heeft ons geroepen om leiding te geven aan het kinderhart. Niet als een statisch wegwijsbord, maar als een betrokken gids. Vormend, niet forcerend. Vanuit eigen echtheid, niet nep of gemaakt. Geen standaard 'one size fits all', maar met het unieke van elk kind op het oog. En elk woord in deze zin is belangrijk! Met als doel het kind te leren over zichzelf, over de wereld waarin ze leven, over de macht van de zonde en over het goede en bevrijdende nieuws van het Evangelie.

Wat is het hart?

Laten we eens wat verder nadenken over het hart. Je komt dat woord bijna 900x tegen in de Bijbel en in het boek Spreuken maar liefst 75x. Wat wordt daar nu mee bedoeld? Het woord 'hart' wordt in de Bijbel grofweg op twee manieren gebruikt. Als *emotie*: '...en de vrede van God, die alle begrip te boven gaat, zal uw harten en uw gedachten bewaken in Christus Jezus' (Fil. 4:7). Maar voor het overgrote deel wordt er iets anders mee bedoeld, nl. de kern van elk mens. Het hart is de echte jij, de plek waar je verlangens huizen, waar de angsten leven, waar in het diepste wezen keuzen gemaakt worden. Je kunt het vergelijken met de cockpit van een vliegtuig of de bron van een rivier. Het is het begin van alles. *Spreuken 4:23* zegt: 'Bescherm je hart boven alles wat te behoeden is, want daaruit zijn de uitingen van het leven'. Jezus zei: 'Vanuit de overvloed van het hart spreekt de mond' (Mat. 12:34). Het wordt misschien het beste samengevat met *27:19* 'Zoals water gezicht

tegenover gezicht stelt, zo weerspiegelt het hart van de mens, de mens zelf'. Als je wilt weten hoe je eruit ziet, kijk in het water (of de spiegel). Als je wilt weten wie je bent, kijk naar je hart. We leven uit ons hart. Geen wonder dus dat de vader dat hart wil bereiken! Want als hij het hart bereiken kan, dan heeft hij de rest.

In het boek Spreuken is het hart meer dan een homp vlees, meer dan emotie, het is de kern van wie we zijn. Het hart is actief, er doet iets, het onderneemt – zowel goed als kwaad. Het kan vertrouwen (3:5), verstandig zijn (15:14), rein zijn (22:11). Maar ook verderfelijke dingen koesteren (6:14), bedrog koesteren (12:20) of afkerig zijn (14:14). Het hart denkt, overweegt, overlegt (16:1). Het heeft opvattingen, verlangens (Heb. 4:12). Het hart heeft een richting, het neigt ergens naar toe (Ps. 119:36 'Neig mijn hart naar uw getuigenissen'). Het hart is nooit neutraal. Het hart wordt geregeerd. Wie zit er op de troon? Is het de almachtige God die volmaakt spreekt over wat goed en niet goed is of zijn wij het zelf? Heerst er een verlangen om Hem te dienen of om onszelf te promoten? Dat is de vraag. Geen wonder dat de vader zegt: 'Geef me je hart'. Geen wonder dat God zegt: 'Geef me je hart', want als ik jouw hart heb, dan heb ik je helemaal.

Van binnen naar buiten

Het probleem dat wij hebben is dat we ons vooral druk maken om de buitenkant. Dat doen we in ons eigen leven, maar ook met kinderen. We focussen ons vooral op het gedrag – op dat wat we zien en horen. We willen beleefde kinderen, kinderen die goed luisteren naar de Bijbelles en hun tekst opzeggen, kinderen die leven zoals het hoort. Maar als onze focus alleen de buitenkant is, dan kunnen we onbedoeld bezig zijn om kleine Farizeeën te kweken. Jezus zei namelijk over hun: 'Ze eren mij met de lippen, maar hun hart is verre van mij' (Mat. 15:8). Echt leven voor Jezus is van binnenuit naar buiten, en niet andersom. Het werkt niet, en het eert God niet. Begrijp me goed. Zoals de jongen in de stoel van de tandarts die zei: 'Ik zit misschien van buiten, maar van binnen sta ik'. Of het kind dat na de 3^e waarschuwing eindelijk naar z'n kamer gaat maar dat stampvoetend doet. Het doet wat gevraagd wordt, maar het hart is nog net zo opstandig. Begrijp me goed, de buitenkant is niet onbelangrijk. Dit is geen pleidooi om het gedrag van kinderen te verwaarlozen omdat het toch om het hart gaat. Zo van: 'ik vind het niet erg dat je jouw broertje met een honkbalknuppel geslagen hebt, ik weet dat je hart puur is'. Maar wel een pleidooi om de nadruk te leggen op de kern van de zaak: het hart van het kind.

Laat me een stukje citeren uit 'De weg naar het kinderhart' om te illustreren wat ik hiermee bedoel. Het is het overbekende scenario van twee kinderen die ruzie maken over wie het speelgoed mag hebben. Hoe kijk je daarnaar? Zie je alleen twee kinderen die ruzie maken over een speeltje of is er een besef dat er meer aan de hand is. 'Heb geen naïeve kijk op het gedrag van kinderen. Ruzie over een speeltje is meer dan ruzie over een speeltje. Het gaat hier om egoïsme. Het kind zegt tegen het speelmaatje: het kan mij niet schelen wat jij wilt, ik wil mijn eigen zin hebben. Dit geeft blijk van een vastbeslotenheid om zo door het leven te gaan da je elke gelegenheid aangrijpt om jezelf te dienen. Deze analyse hoeft niet in de vorm van een preek over je kinderen uitgestort te worden, maar je moet dit wel in je achterhoofd houden als je ze probeert te leiden en te helpen'

En dat laatste is enorm belangrijk. We zijn geroepen om onze kinderen te leiden en te helpen. En dat leiding geven en helpen gaat verder dan onze zorgtaak. Het gaat om het bereiken van hun hart. Geef me je hart. Het bemoedigende is dat God ons daarbij wil helpen. *Spreuken 20:5* zegt: 'De raad (gedachten) in het hart van een man is als diepe wateren, maar iemand met inzicht zal hem naar boven halen'. Het hart ligt 'diep'. Ten diepste kent alleen God wat er in het binnenste van een mens omgaat. Hij kent ons hart beter dan wij ons eigen hart kennen! 'De Here doorzoekt alle harten en

Hij heeft inzicht in alle gedachtevorming' (1 Kron. 28:9). Spreuken 20:5 zegt echter dat het hart niet ontoegankelijk is. Iemand met inzicht kan de overwegingen van het hart naar boven halen. Het vraagt om wijsheid en liefde voor de ander. Maar ook om de vaardigheid van luisteren en de vaardigheid van het stellen van goede vragen. Voor het ontwikkelen van deze vaardigheden hoef je niet pastoraal geschoold te zijn of super intelligent te zijn. Er is wel een Bijbels perspectief op het belang van het hart voor nodig en een bereidwilligheid om te leren. En zoals altijd staat God klaar om ons daarin tegemoet te komen. Hij is zo genadig! Als we Hem om wijsheid vragen zal Hij het ons schenken, dat heeft Hij ons beloofd (Jak. 1:5).

Uiteindelijk gaat het erom dat kinderen niet hun hart aan ons geven maar aan God. Zie het gebed van David voor het volk en zijn zoon Salomo in 1 Kronieken 28:18,19 `...bewaar voor eeuwig deze gezindheid in het hart van Uw volk en richt hun hart tot U. En geef mijn zoon Salomo een volkomen hart'. Geen volmaakt hard, maar een volkomen hart. Niet een hart dat verdeeld is, dat leeft voor 101 andere dingen dan de levende God. Die verleiding ligt altijd op de loer. Calvijn heeft het treffend gezegd: onze harten zijn afgodsfabrieken. We mogen onze kinderen voorhouden en bemoedigen dat alleen het leven voor God bevrediging brengt in je ziel.

Praktische suggesties

Laat met afsluiten met een aantal praktische suggesties.

1. *Wees zelf een voorbeeld* – Wees een voorbeeld in algemene zin. Als je het goed vindt dat de kinderen leren om Bijbel te lezen, doe het zelf. Als je wilt dat je kinderen leren om vergeving te vragen, geef dan zelf het goede voorbeeld door vergeving te vragen, ook al zijn je kinderen nog klein. Er is niets zo krachtig dan een voorbeeld, negatief, maar zeker ook positief. Wees ook een voorbeeld op het terrein van je hart. Als je wilt dat je kinderen gaan delen wat er leeft in hun hart. Als je wilt dat ze open en transparant zijn, dan moet je ook dit zelf gaan doen. En dat is doodeng, want we bouwen zo gemakkelijk muren om ons hart om onszelf te beschermen. Maar kinderen moeten leren om zichzelf te uiten. Ze moeten leren om open, nederig en eerlijk te zijn en van wie zouden ze dat beter kunnen leren dan van jou. Dus deel je hart, met God de Vader, maar ook met je m/v, met je kinderen. Een concrete manier om dat te doen is door gebedspunten met elkaar te delen.
2. *Ga in gesprek met je kinderen*. In het seminar 'In gesprek met kinderen' gaan we dit verder uitdiepen, maar het is zo belangrijk dat je communiceert met je kinderen. Natuurlijk ziet dat er anders uit als ouder dan als kinderwerker, maar het principe is hetzelfde. Ik ben soms bang dat we kinderen zien als projecten: evangelisatieproject, onderwijsproject, beleefdheidsproject. Maar het gaat om de relatie. Investeer in de relatie! Factor tijd is hier belangrijk. Ik heb iemand wel eens horen zeggen: 'het gaat niet om kwantiteit, maar om kwaliteit'. Dat klinkt mooi, maar goede gesprekken hangen niet in het luchtledige. Ze komen voort vanuit de context van een relatie en die vraagt om investeringen. Heb interesse in de kinderen. Stel vragen, wees niet alleen druk met je eigen agenda of eigen 'lesje'. Het is niet dat kinderen niet willen vertellen, het is dat wij er vaak geen tijd voor nemen. Geen wonder dat wanneer ze ouder zijn en we willen dat ze delen geen interesse meer hebben.
3. *Betrek de Bijbel bij het dagelijks leven*. Je laat daarmee zien dat God niet alleen voor de zondagmorgen is, maar voor elke dag van de week. Een moeder liep buiten en raakte in gesprek met een kind over hoe mooi de sneeuw wel niet was, en zo wit. Ze greep het moment aan om iets te zeggen over dat God die wereld geschapen had en dat de Bijbel zegt dat wanneer wij onze zonden belijden God ons hart wit maakt als sneeuw door wat Jezus voor ons gedaan heeft.

Natuurlijk ligt altijd het gevaar op de loer van een over-vergeestelijking. Je hoeft een spelletje Monopoly niet per definitie aan te grijpen om te spreken over de gevaren van geldzucht! Maar tegelijkertijd moeten we in ons gesprek makkelijk kunnen switchen tussen het 'geestelijke' en het 'aardse'.

4. *Zorg dat Jezus centraal staat.* Wij kunnen veel invloed uitoefenen, maar wij kunnen uiteindelijk het hart van kinderen niet veranderen, dat is Gods werk. Hij is de persoon die inzicht geeft en verandering teweegbrengt. Dit betekent dat we kinderen altijd moeten wijzen op Jezus. Een gesprekje met m'n dochter als ze lelijk geweest is tegen de broer, en niet voor de 1^e keer en gefrustreerd is en zegt: 'Ik kan niet aardig zijn, het lukt met niet'. Wat zeggen we dan? A joh, dat is niet erg – we doen allemaal wel eens verkeerde dingen? Of, je moet gewoon beter je best doen. Tel tot 10, dat helpt nog wel eens! Nee, 'je hebt gelijk, je kunt het ook niet, daarom is Jezus gekomen'. Wijs ze op Jezus en op het kruis. Ze moeten afhankelijk worden van Hem, ze moeten gaan leunen op Hem – niet op jou.
5. *Maak jezelf afhankelijk van de Heilige Geest.* De taak die we gekregen hebben is groots. Veel te groot voor onszelf. De weg vinden naar het kinderhart als ouder en als kinderwerker kunnen we niet in eigen kracht. Het begint met een besef dat we het niet alleen kunnen om vervolgens keer op keer hem te vragen om Zijn hulp, soms zelfs midden in een gesprek. De beste gebeden zijn de kortste gebeden: 'Heer help'. Eén van mijn favoriete Bijbelteksten vind je in Jeremia 33:3 'Roep tot Mij, en ik zal antwoorden'. Gods wegen zijn niet onbegaanbaar, ze zijn simpelweg onbeproeft.